

Allah mülkünde istediği gibi tasarruf edebilir. Bu da genelde zengin birinin fakirlere para vermesi, arada birkaçına vermemesi sorgulanamaz şekilde ifade edilir. Peki o fakir; "Sen çok adil ve merhametlisin, fakat bu uygulamanda adalet yok!.." derse nasıl çözeceğiz?

Fakirin öyle düşünmesi adaleti anlamadığını gösterir. Çünkü **adalet hak sahibine hakkını vermek** anlamına geliyor. Zenginin, hakları olmadığı halde o fakirlere para dağıtması adaletin değil merhamet ya da cömertliğin konusudur. Bu yüzden beş fakirden birisine para vermemesi adaletsizlik ile ifade edilemez.

Ama "*hikmet-i İlahi neden böyle yaptı*" diye üzerinde düşünülebilir. Ve böyle yapmasının binlerce bizim göremediğimiz ince nedenleri ve hikmetleri olabilir. Yoksa *-haşa-* Allah'ın mülkünde ve ihsanında bir eksilme ve artma yok ki ona vermemelik yapsın.

İlahi icraatlarda zahirde kusur gibi duran hâller aslında ince bir sır latif bir güzelliştir. Ama bu incelikleri ve güzellikleri görmek için ledünni bir bakışa ihtiyaç var.

İlm-i Ledün: Olayların iç yüzüne vukufiyet. Sırlı bilgiler. Çirkin görünen hadiselerdeki İlahi hikmetleri ve güzellikleri bilmek ve görmektir.

Hızır'ın ilmiyle ilgili olarak, âyette

"... Ona kendi katımızdan bir ilim öğretmiştik." (Kehf, 18/65.)

denilmektedir. Âyetteki "**ledün**" ifadesinden hareketle, zamanla bu tür sırlı bilgilere "**ilm-i ledün**" denilmiştir. Bu, özel bir bilgi türüdür. Vehbidir, kesp ile elde edilemez. Tarih, coğrafya, fizik gibi ilimleri kitaplardan veya öğretmenlerden öğreniriz. İlm-i ledün ise, İlâhî menşeli ilhama mazhariyetin neticesinde kendini gösterir.

Kur'an'da Kehf suresinde çok geniş bir şekilde anlatılan Hz. Musa (a.s) ile Hz. Hızır'ın hikayesi meselemize ışık tutuyor:

60 . Bir vakit Mûsâ, genç yardımcısına: "Durup dinlenmeyeceğim, demişti, ta ki iki denizin birleştiği yere varacağım. Varamazsam senelerce yürümeye devam edeceğim."

Kur'ân'da adı bildirilmeyen bu genç yardımcının Yûşa İbn Nun (Josue) olduğu tefsirlerde rivayet edilir.

Mûsâ (a.s.)'ın Hızır (a.s.) ile kıssası Tevrat'ta yer almaz. Fakat Buharî'de nakledilen bir hadîse göre Hz. Peygamber (a.s.) bu kıssadaki Mûsa'nın İsrailoğullarının meşhur Peygamberi Mûsâ (a.s.) olduğunu bildirmiştir. Bundan ötürü, onun, bazı oryantalistlerin iddia ettikleri gibi başka biri (*mesela Gilgamiş*) olduğunu düşünmeye sebep yoktur.

Bu âyette geçen iki deniz hakkında, tefsirlerde dünyanın üç kıtasına dağılmış birçok yerler tahmin edildiği gibi, işarî tefsir kabilinden bazı tevcihler de teklif edilmiştir. Fakat bu gizemli kıssadan alınacak hisse, bunları bilmeye bağlı değildir.

61. Onlar iki denizin birleştiği yere vardıklarında balıklarını unutmuş bulundular. Balık sıyrılıp denizde bir yol tutmuştu bile.

62. Buluşma yerini farkına varmaksızın geçip gidince Mûsâ yardımcısına: “Getir artık kahvaltımızı. Gerçekten bu seyahatimizde epey yorgun düştük.” dedi.

63. “Gördün mü?” dedi, “O kayanın yanında mola verdiğimizde, ben balığı unutmuşum! Muhakkak ki onu sana söylememi unutturan da şeytandan başkası değildir. Doğrusu balık, çok acayip bir şekilde canlanıp sıyrıldı ve denizde yolunu tutup gitti.”

64. “İşte gözleyip durduğumuz da bu idi ya!” dedi. Derhal izlerini takip ederek gerisin geri dönüp kayanın yanına vardılar.

65. Orada bizim seçkin kullarımızdan öyle bir has kulumuzu buldular ki, biz ona lütfedip, nezdimizden rabbanî bir ilim öğretmiştik.

Mûsâ (a.s.)'ın karşılaştığı zatın isminin Hızır (Hadır) olduğu hadis-i şerifte bildirilmiştir. Bu zat bazı âlimlere göre peygamber, bazılarına göre büyük bir velîdir.

Onun, beşere gönderilen, ilahî şeriatlerde bildirilen hükümlere tâbi olmadığı gerçeğinden hareket eden ender bir görüşe göre Hızır, melek veya başka bir ruhanî olmalıdır. Gerçekten, bu kıssa başından sonuna kadar o zatın bir başka boyuttan olduğunun karineleriyle doludur.

66. “Üstadım” dedi Mûsâ, “Sana öğretilen bu ilimden bana da bir

şeyler öğretmen için sana tâbi olabilir miyim, beni talebeliğe kabul eder misin?”

67-68. “Doğrusu” dedi, “sen benimle beraberliğe sabredemezsin. Bütün yönleriyle kavrayamadığın meseleler karşısında nasıl kendini tutabilirsin ki?”

69. “İnşallah beni sabırlı bulacaksın ve senin hiç bir emrine karşı koymayacağım.” dedi Mûsâ.

70. “O halde” dedi, “bana tâbi olduğuna göre, hangi konuda olursa olsun, ben onun hakkında sana söz açmadıkça, asla bana soru sormayacaksın, tamam mı?”

71. Bunun üzerine kalkıp gittiler. Nihayet bir gemiye rastlayıp ona bindiler ve o zat gemiyi deldi. Mûsâ duramayıp: “Ne yaptın öyle?” dedi. “İçindeki yolcuları denizde boğmak için mi yaptın bunu? Vallahi çok müthiş bir iş yaptın!”

72. Hızır: “Sen benimle beraberliğe katlanamazsın dememiş miydim? İşte sen de gördün!” dedi.

73. “Ne olur” dedi Mûsâ, “lütfen unutarak söylediğim bu sözden ötürü beni azarlama, bu işimden dolayı bana bir güçlük çıkarma!”

74. Yine yola koyuldular. Nihayet bir oğlan çocuğuna rastladılar ve Hızır onu öldürdü. Mûsâ atılıp: “Ne yaptın?” dedi, “masum ve günahsız bir canı, kısas hükmü ile bir can karşılığında olmaksızın mı öldürdün? Doğrusu görülmemiş derecede fena bir iş yaptın!”

75. “Sen benimle arkadaşlık etmeye katlanamazsın dememiş miydim?” dedi.

76. Mûsâ: “Eğer” dedi, “sana bir daha soracak olursam, bundan böyle benimle hiç arkadaşlık etme! Artık özür dileyemeyecek hâle geldim.”

77. Tekrar yola devam ettiler. Nihayet bir şehre varıp o şehir halkından yiyecek istediler, ama ahali bunları misafir etmemekte diretti. Bu sırada Hızır orada yıkılmaya yüz tutmuş bir duvar görür görmez onu düzeltiverdi. Mûsâ: “İsteseydin” dedi, “elbette buna karşı iyi bir ücret alabilirdin.”

78. Hızır: “İşte” dedi, “seninle ayrılmamızın vakti geldi. Şimdi sana hakkında sabırsızlık gösterdiğin o meselelerin içyüzlerini tek tek bildireyim:

79. Evvela, o gemi, denizde çalışan birtakım fakirlere ait idi. Ben onu kasden bir miktar zedeledim. Zira öte yanda, sağlam olan bütün gemileri gasbeden zalim bir hükümdar vardı.

80 . Oğlan çocuğuna gelince: Onun ebeveyni mümin insanlar idi. Bu çocuğun onları ileride azgınlığa ve küfre sürüklemesinden korktuk.

81. Onların Rabbinin, kendilerine, onun yerine daha temiz, daha hayırlı, merhamette ondan daha hisli bir çocuk ihsan etmesini diledik.

82. Gelelim duvara: O duvar şehirdeki iki yetim çocuğa aitti. Duvarın altında onlara ait bir define gömülü idi. Babaları, salih, iyi bir insandı. Rabbin onların reşit olacakları çağa gelip, definelerini o zaman çıkarmalarını irade buyurdu. Bütün bunlar Rabbinden birer lütuf ve rahmet olup, ben hiçbirini kendi görüşümle yapmış değilim. **İşte hakkında sabırsızlık gösterdiğin meselelerin iç yüzü bunlardan ibarettir.”**